

BASISTECHNIEKEN

Hier zie je alle basismethoden die worden gebruikt bij de projecten. Er zijn nog veel meer manieren om te werken maar je zult merken dat je naarmate je meer ervaring krijgt je eigen unieke stijl zult ontwikkelen. Met deze basistechnieken kun je beginnen.

KLASSIEKE KNIJPPOT

Deze basismethode vormt het uitgangspunt voor bijna alle projecten in dit boek en het loont de moeite om de tijd te nemen hem goed onder de knie te krijgen voor je verdergaat met lastiger technieken; je zult zien dat dat niet veel tijd kost.

Neem een hoeveelheid klei die makkelijk in de palm van je hand past.

1 Weeg je klei; 225 gram is een goede hoeveelheid om mee te beginnen. Vorm een bal en leg die in je handpalm. Duw de duim van je andere hand in het midden van de klei tot je druk voelt in je handpalm.

2 Knijp eerst de onderkant, want die is lastig te bereiken naarmate de pot groter wordt. Maak kleine knijpbewegingen tussen je duim en je vingers die je gekromd om de wand houdt, zodat de wand een gelijkmatige dikte krijgt. Ga door tot aan de rand, maar knijp de rand nog niet want dan waaiert die te snel uit.

3 Draai de pot om zodat hij in je handpalm ligt. Knijp dan, terwijl je de pot steeds draait, beetje bij beetje ritmisch rond de wand. Houd de rand onder controle; het is belangrijk die gesloten te houden tot het lichaam grotendeels klaar is.

Zorg dat de wand overal 5 mm dik is.

4 Ga door met knijpen tot de wand gelijkmatig (5 mm) dik is en de pot een komvorm heeft, met rechte wanden en een ronde basis. Knijp nu de rand tot hij net zo dik is als de wand. Maak de binnen- en buitenkant glad met een lomer en verwijder oneffenheden. Als dit lukt, kun je verder met de specifieke projecten.

PRAKTISCHE TIPS VOOR STARTERS

- Met wat oefening kun je met vrijwel elke klei werken, zelfs porselein, maar begin het liefst met rode of witte aardewerkklei.
- Zachte klei is gemakkelijker te bewerken dan harde.
- Start als beginner met klei met chamotte; dat is sterker en behoudt zijn vorm zonder te barsten. Naarmate je meer ervaring krijgt, kun je overgaan op gladdere klei met fijnere deeltjes waar je dunnere vormen mee kunt maken.
- Houd je niet van het gevoel van chamotte, meng het dan met gladde klei met dezelfde baktemperatuur. Zo'n mix behoudt zijn sterkte voor opbouw maar heeft een betere oppervlaktekwaliteit en je kunt het iets dunner vormen.
- Met lange nagels kun je geen klei bewerken.
- Door warme handen droogt klei snel en gaat hij barsten; hoe langer je aan een stuk werkt, hoe erger het wordt. Koel je handen regelmatig onder de koude kraan en werk zo snel je kunt.
- Als je meer ervaring krijgt, kun je het startgewicht vergroten, maar begin met een hoeveelheid die goed in je hand ligt. Je kunt je werkstuk ook op andere manieren vergroten.
- Als je meer exact dezelfde vormen wilt maken, weeg de klei dan en begin altijd met dezelfde hoeveelheid.

BREDE SCHALEN OF BORDEN

De techniek om brede, open vormen te knijpen is eenvoudig; de enige complicerende factor is of de klei de zich ontwikkelende vorm kan behouden. Dat kun je beheersen door in fasen te werken en de klei steeds wat steviger te laten worden voor je verdergaat. Je kunt het proces ook versnellen door af en toe een haardroger te gebruiken. **Let op:** de grens tussen klei die te zacht is en te hard, is dun, dus wees voorzichtig als je met een haardroger werkt.

1 Vorm een klomp klei tussen de palmen van je handen tot een platte schijf.

2 Knijp de schijf vanuit het midden in vorm en draai hem steeds een beetje tijdens het werk. Net als bij andere vormen moet ook hier de rand dik blijven tot de rest van het lichaam is gevormd.

3 Houd het profiel goed in de gaten zodat je de vorm krijgt die je wilt.

SCHALEN EN BORDEN VERGROTEN

Een heel goede manier om de grootte van een vorm aan te passen is er afgeplatte rollen omheen te leggen. Ze bieden veel flexibiliteit bij het ontwikkelen van een specifieke vorm.

1 Rol een dikke streng die lang genoeg is om rond de rand van de basisvorm te passen. Plat de rol af door hem over de hele lengte te knijpen en vorm er tegelijkertijd een open cirkel van.

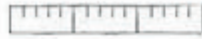
2 Leg de rol binnen de rand van de basisvorm en knijp hem op zijn plaats door de klei aan de buitenkant van onderaf van de basisvorm omhoog te strijken over de rol. **SLUIT DE ROL NIET** tot het laatst; de lengte zal nog veranderen tijdens het vaststrijken op de basis.

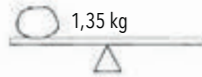
3 Werk aan de binnenkant in tegenovergestelde richting en laat de klei van de rol gelijkmatig overgaan in die van de basis. Voeg zo nodig meer rollen toe. Maak voor je een nieuwe rol toevoegt de oppervlakken steeds glad met een lomer.

FRUITSCHAAL

Breedte: 24 cm
Hoogte: ca. 10 cm
Lengte: ca. 28 cm

Bij dit project leer je hoe je een vrij eenvoudige kom met een paar simpele sneden en royale decoratie verandert in een spectaculaire schaal voor fruit.

Je kunt de maat van de schaal gemakkelijk aanpassen voor ander gebruik.

Voor het sgraffito-ontwerp is een velvet onderglazuur gebruikt als alternatief voor slib. Na het biscuitbakken kreeg de schaal een laag transparant glazuur over het sgraffito-ontwerp en wit op de niet versierde delen.

*Biscuitbrand bij kegel 04 (1060 °C)
Glazuurbrand bij kegel 05 (1046 °C)*

1 Maak eerst een bal van de klei en knijp hem tot een open komvorm. Laat de wanden naar buiten uitlopen vanuit een smalle, stevige basis. Verfijn de binnenkant van de kom met een kleine, stevige lomer en ondersteun daarbij de wanden aan de buitenkant.

2 Laat de schaal iets uitharden. Rol een dikke rol klei en leg hem rond de rand. Bewerk de rol aan de binnen- en buitenkant met een vinger en je duim zodat hij overloopt in de basis.

DIT HEB JE NODIG

GEREEDSCHAP

- Kleine, harde plastic of rubber lomer
- Grote metalen lomer
- Naald
- Modelleerspatel met ronde kant
- Houten modelleerspatel
- Mes

KLEI

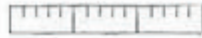
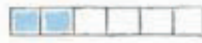
- Witte aardewerkchamotte
- 400 g voor de basis, meer voor elke rol. Totaal gewicht hangt af van de maat van de schaal, maar is ca. 1,35 kg.

OPMERKING

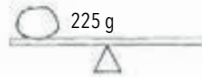
Bij dit project moet je de klei na elk niveau stevig laten worden, voor je met de volgende rol verdergaat. De basis moet het extra gewicht kunnen dragen; dat is vooral belangrijk als je een grotere schaal maakt dan hier is afgebeeld.

DECORATIE

Een sgraffito-ontwerp met bloemen in zwart en wit is een geweldige decoratie die altijd indruk maakt. Zie blz. 161 voor deze methode en blz. 156-172 voor andere opties.

Breedte: 7,5 cm
Hoogte: ca. 9 cm op het
hoogste punt
Lengte: 15 cm

DIT HEB JE NODIG

GEREEDSCHAP

- Boetseerschijf
- Houten modellerspatel
- Flexibele metalen lomer
- Klein rond voorwerp (uitsteekvormpje is prima)
- Kleine ronde mirette
- Kwast voor slib

KLEI

- Witte aardewerk chamotte
- 225 voor elk kannetje
- gekleurd decoratieslib

OPMERKINGEN

- Voor dit project is witte klei gebruikt maar rode terracotta met een versiering van lichtgekleurd slib is ook schitterend.
- Je kunt ook steengoed gebruiken maar deze klei krimpt wel meer tijdens het stoken, waardoor het kannetje kleiner wordt.

DECORATIE

Deze kleine, praktische kannetjes kun je het beste vanbinnen gewoon kleuren met slib en afwerken met transparant glazuur. Wil je meer decoratie, dan kan dat altijd. Zie blz. 156-172 voor andere opties.

SCHENKKANNETJE

Deze kleine schenkkannetjes zijn heel geschikt voor sauzen, dressings of dips en zien er fantastisch uit op tafel. De zachte pasteltinten maken ze helemaal van nu en ze doen het vooral goed in groepjes van drie of meer.

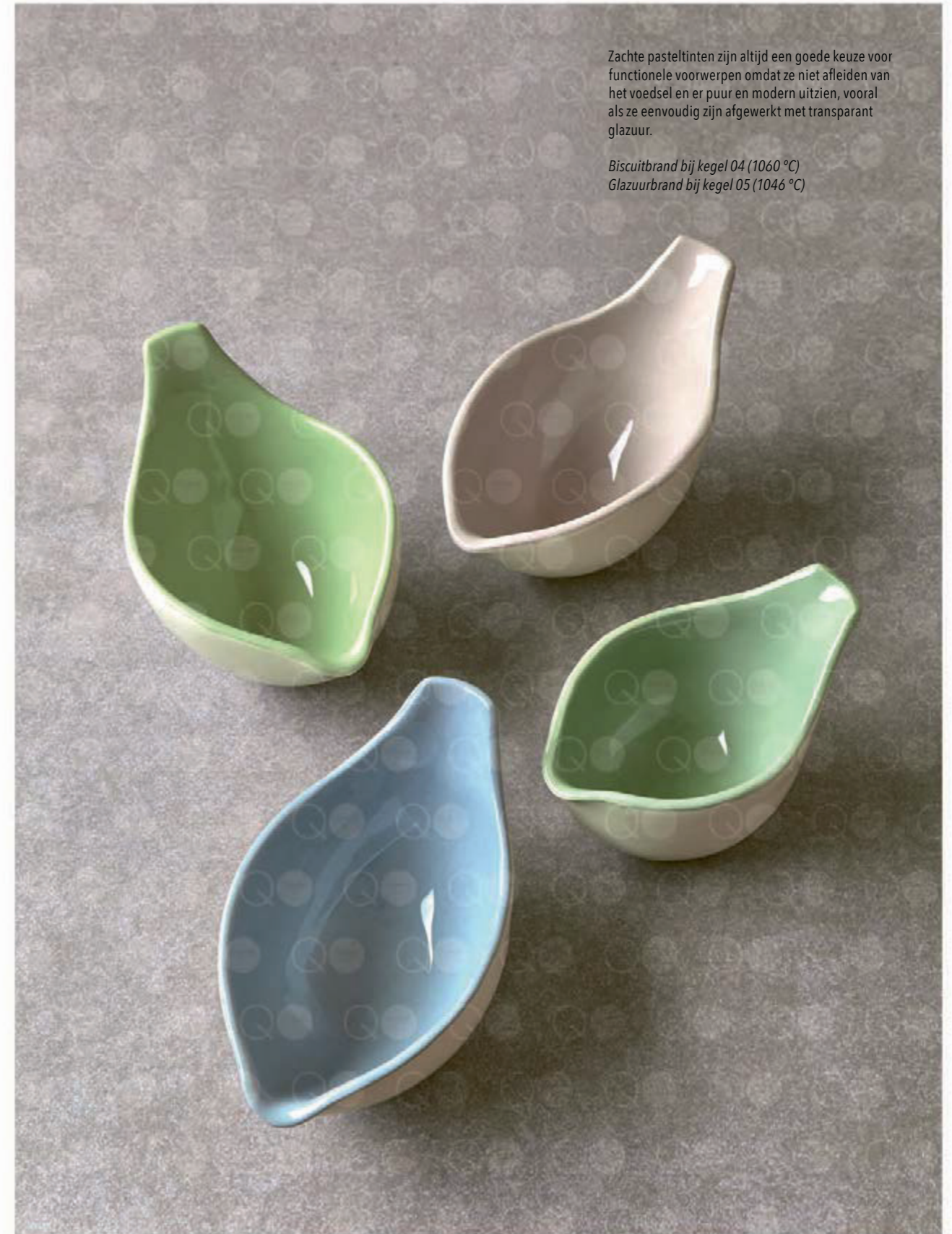
1 Knijp een basiskom van de klei. Zet de kom ondersteboven in het midden van de boetseerschijf en verfijn het oppervlak met de houten modellerspatel.

2 Gebruik de lijnen op de boetseerschijf om de kom mooi gecentreerd te houden en verwijder met een lomer oneffenheden van het oppervlak. Maak de basis vlak.

Zachte pasteltinten zijn altijd een goede keuze voor functionele voorwerpen omdat ze niet afleiden van het voedsel en er puur en modern uitzien, vooral als ze eenvoudig zijn afgewerkt met transparant glazuur.

Biscuitbrand bij kegel 04 (1060 °C)
Glazuurbrand bij kegel 05 (1046 °C)

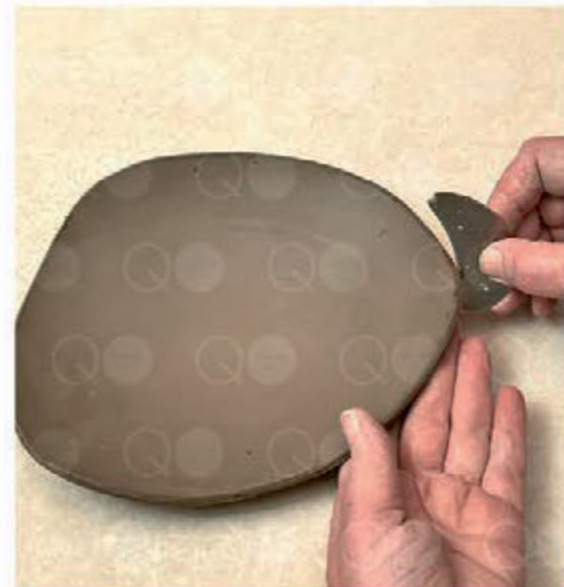

3 Je kunt de plak ook op een bolle drukmal leggen en de klei in vorm brengen door het oppervlak met een lomer te bewerken. Welke mal je ook gebruikt, laat de bordes leerhard worden in of op de mal voor je ze verder bewerkt.

4 Je kunt het volgende bord op dezelfde manier maken of direct vormgeven uit de juiste hoeveelheid klei. Knijp de klei zorgvuldig in grofweg dezelfde vorm als het grotere exemplaar zodat hij er netjes in past als hij klaar is.

7 Werk de rand van het bord bij met de gebogen lomer zodat je een mooie, afgeronde vorm krijgt. Neem hier de tijd voor want randen zijn belangrijk; lelijke vallen altijd direct op!

8 Maak de andere bordes van steeds kleinere hoeveelheden klei. Kijk goed naar de vorm van elk bord in relatie tot het vorige terwijl je werkt. Zo vormen ze een mooi geheel als je ze op elkaar stapelt.

5 Bewerk als de dikte gelijkmatig is en je grofweg de juiste vorm hebt het oppervlak met een lomer om het glad te maken en de holle vorm te verfijnen. Kerf daarna zo dicht mogelijk bij de buitenrand van de plak klei met een naald de omtrek van het bord in.

6 Schraap de overtollige klei tot aan de gekerfde lijn weg met de schaafrasp. Rasp als je nog niet helemaal tevreden bent met de vorm eventueel nog wat meer weg.

9 Test hoe de set eruitziet als alle bordes klaar en gestapeld zijn. Ben je tevreden, zet ze dan weer los van elkaar om ze te laten drogen voor je ze bakt.

3 Markeer met een uitsteekvormpje een cirkel in de bovenkant en snijd die daarna voorzichtig uit. Laat ongeveer 1 cm over langs de rand. Doe dit zo netjes mogelijk; je hebt de uitsnede bij de volgende stap weer nodig.

4 Draai de uitgesneden cirkel om en knijp de zijanten samen tot een ondiepe rand. Kerf de rand van de pot en de rand van de schijf in en breng er slib op aan. Zet de schijf terug op de pot. Dit is de flens voor de deksel.

Snijd het uiteinde van de tuit onder een hoek af die horizontaal zit als de tuit aan de pot zit.

7 Maak een conische holle vorm voor de tuit; breed aan de ene kant, smal aan de andere. Snijd het brede uiteinde onder een hoek af die op de zijkant van de pot past en vorm de schenkuit. Zie bladzijde 16 voor het maken en vormen van een schenkuit.

Controleer dat de schenkuit hoger uitkomt dan de bovenkant van de pot.

8 Markeer de positie van de schenkuit op de pot en boor binnen de markering een aantal gaatjes in de wand. Kerf de raakvlakken in, breng er slib op aan en zet de schenkuit vast aan de pot. Versterk de naden met een rol zachte klei.

5 Markeer nu een cirkel met een kleiner uitsteekvormpje in het midden van de flens. Snijd de vorm zorgvuldig uit, werk de rand van de opening bij met een houten modellerspatel en maak hem glad met een lomer.

6 Knijp een losjes op de flens passende cirkel als deksel. Knijp nu een ring voor in de opening van de pot en bevestig hem aan de onderkant van de deksel. Knijp als laatste een bladvormige knop. Bevestig hem op de deksel en boor er een gaatje naast om stoom te laten ontsnappen.

9 Maak van een korte rol klei een plat handvat. Strijk met twee vingers langs de lengte van de strip zodat je een lichte richel krijgt in het midden. Zet het handvat aan de pot nadat je de raakvlakken hebt ingekerfd en met slib bewerkt. Versterk de naden.

10 Maak als laatste vier voetjes die qua vorm passen bij de knop op de deksel. Verdeel ze over de onderkant van de pot en zet ze vast. Maak de naden glad met een houten modellerspatel.

3 Snijd de bodem op maat. Kerf alle raakvlakken in, breng er slib op aan en zet het kannetje op de bodem. Versterk de binnenkant met rollen zachte klei en maak de verbinding glad met je vingers of een spatel.

4 Zet het kannetje ondersteboven en bewerk de naad aan de buitenkant met een rechthoekige metalen lomer om overtollig slib te verwijderen en de vorm te verfijnen zodat bodem en kannetje één geheel vormen.

7 Bepaal waar de plek is waar je van nature het kannetje vast zou pakken en maak daar aan beide kanten een 'putje'. Hiervoor kun je van alles gebruiken, zoals de achterkant van een pen.

8 Meet met het putje als uitgangspunt een raster af op de buitenkant van het kannetje en teken het met potlood. Schilder met de eerste kleur slib of onderglazuur vier kleine blaadjes rond het putje.

5 Knijp een kleine schijf en snijd een halve cirkel uit die groot genoeg is voor een schenkruit. Kerf de raakvlakken in, breng slib aan en bevestig de tuit aan de binnenkant van het kannetje. Laat hem overgaan in het kannetje en versterk hem zo nodig.

6 Schraap de bovenrand af tot de rand van het kannetje en de schenkruit naadloos in elkaar overlopen. Bewerk de rand met een lomer tot hij gelijkmatig van dikte en rond en glad is.

9 Schilder dezelfde blaadjes bij elk kruispunt van het raster. Zet als de blaadjes droog zijn een tweede serie kleinere blaadjes in een contrasterende kleur op de eerste. Breng daarna een derde kleur aan in het midden van elke bloem.

10 Breng tot slot een accentstipje in een sterke kleur aan in het midden van elke bloem. TIP: je kunt naar wens meer detail aanbrengen. Meer blaadjes bijvoorbeeld of iets anders tussen de bloemen. Rasters zijn daar heel geschikt voor.